

Yttrande

Dnr 2016/3198-2
2016-08-30

Samhällsbyggnadsnämnden

Eva Jackson
Telefon 026-17 96 13
eva.jackson@gavle.se

462 - Konsumtionsvatten, Näringsdepartementet

Remiss från Näringsdepartementet – En trygg dricksvattenförsörjning (SOU 2016:32)

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslås att anta yttrandet som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Dricksvattenutredningen tillsattes av regeringen 2013 för att gå igenom dricksvattenområdet, från råvatten till tappkran. Uppdraget omfattade den allmänna dricksvattenförsörjningen som kommunerna ansvarar för. Syftet var att identifiera nuvarande och potentiella utmaningar för en säker dricksvattenförsörjning i landet, på kort sikt och lång sikt, och att vid behov föreslå lämpliga åtgärder. Utredningens uppdrag betonar särskilt klimatförändringarnas betydelse och de krav på anpassningar och förändrade förhållningssätt som kan behövas för dricksvattenfrågorna. Utredningen är 1062 sidor.

Två delbetänkanden har tidigare lämnats; Material i kontakt med dricksvatten – myndighetsroller och ansvarsfrågor (SOU 2014:53) samt Klimatförändringar och dricksvattenförsörjning (SOU 2015:51).

Ärendet kommer efter att Samhällsbyggnadsnämnden och Gästrike Vatten har inkommit med sina yttranden att beredas i Samhällsbyggnadsutskottet samt kommunstyrelsen.

Yttrande

Inom kommunen används i dag Gävle-Valboåsen, Hedesundaåsen, Lössenåsen/Hamrångeåsen samt en sand- och grusavlagring i Axmarby som vattentäkter. Gävle-Valboåsens vattenförsörjningsanläggning har av länsstyrelsen föreslagits som område av riksintresse. Det omfattar vattenverken i Gävle (Sätraverket) samt Valbo med tillhörande infrastruktur. Gävle kommun får sin råvattenförsörjning genom såväl naturlig inducering¹ som infiltration av ytvatten och återinfiltrering av grundvatten. De sårbarheter som gäller försörjningen avser bland annat risk för översvämning och försämrad kvalitet på ytvattnet och att det råder risk för förhöjda salthalter vid höjning av havsnivån. Det finns vidare risk för vattenbrist på grund av liten grundvattenbildning under perioder med låg nederbörd. Området på och kring Gävleåsen rymmer

även omfattande antropogen² verksamhet, t.ex. vägar, järnväg och industrier, vilket kan räknas som den största risken för dricksvattenförsörjningen, *sid 202*.

Gävle kommun har i sitt Miljöstrategiska program identifierat vattenområdet som ett av sju viktiga fokusområden. Gävle kommun har också arbetat fram en VA-översikt, en VA-strategi och har sedan juni 2016 en antagen VA-plan med tillhörande handlingsplan.

Samhällsbyggnadsnämnden anser att kommunen måste se till att det finns tillräcklig egen kompetens för att hantera frågor om långsiktigt skydd (vid prövning av ärenden samt planering i detalj- och översiktsplaneskedet) och att genomföra egna analyser av risk- och sårbarhet inom vattenskyddsområden samt funktionskrav i sina system.

Samhällsbyggnadsnämnden anser också att det är viktigt med en utvecklad samverkan och samordning inom dricksvattenförsörjningen för att uppnå en långsiktig förutsättning för säkring av vattentillgångar, med ett regionalt tänkande kring skydd och nyttjande av råvattenresurser, kompetenssamverkan och ökad krisberedskapsförmåga. I Gävle kommun finns idag ett föredömligt samarbete mellan kommunen, Gästrikre Vatten samt Räddningstjänsten i bl.a. krisberedskapsfrågor.

Gävle kommuns dricksvattentäkt är sårbar och ett flertal allvarliga olyckor har hotat dricksvattenproduktionen de senaste åren. I krisarbetet har kommunen kunnat ta stöd av den nationella stödfunktionen för allvarliga kriser i dricksvattenförsörjningen, vattenkatastrofgruppen VAKA. VAKA består av personer med bakgrund från dricksvattenproduktion, miljöskydd, laboratorieverksamhet och räddningstjänst. Gruppen har en stor samlad erfarenhet av händelser såsom olyckor med farligt gods, utsläpp i vattentäkter, stora vattenläckor, förorenade ledningsnät, vattenbrist, översvämningar, ras och skred, höga flöden, strömavbrott samt andra olyckor och händelser som påverkat vattenförsörjningen. VAKA ger ett konsultativt stöd till de lokalt ansvariga vid denna typ av händelser. VAKA tillhandahåller även nödvattenutrustning i form av vattentankar när sådan behövs för att klara vattenförsörjningen. MSB har finansierat VAKAs verksamhet i uppbyggnadsskedet. I dagsläget är det oklart hur verksamheten kan finansieras efter 31 december 2013. Samhällsbyggnadsnämnden anser att det är viktigt att säkra VAKAs fortsatta finansiering och verksamhet, *sid 1040*.

Avsnitt 6.1 Grundläggande problem och utmaningar, sid 229

Samhällsbyggnadsnämnden upplever att det idag tar för lång tid att revidera befintliga vattenskyddsföreskrifter eller att besluta om nya. Nämnden anser att processen för inrättande och omprövning av vattenskyddsområden behöver tydliggöras och föreslår vidare en möjlighet att reglera handläggningstiden för dessa ärenden. ”Det vanligaste sättet att skydda vattenförekomster är genom att inrätta vattenskyddsområden, vilket innebär att området avgränsas geografiskt och att restriktioner för verksamhet inom området preciseras i föreskrifter. Utredningens direktiv betonar även betydelsen av att dessa områden beaktas vid kommunal och regional planering.”

¹ Om man tar ut grundvatten från en sand- och grusavlagring som ligger i anslutning till en sjö eller vattendrag kan uttaget av grundvatten medföra att det sugas in ytvatten som därmed förstärker grundvattnet. Den processen kallas för inducerad infiltration.

² skapad, orsakad eller påverkad av människan (särskilt om miljöpåverkan; motsats: naturlig)

Avsnitt 8.3.9 Överväganden och förslag, sid 526

Samhällsbyggnadsnämnden anser att det är bra att utredningen lyfter frågan om riskklass och kontrolltid på vattenverk. Modellen för riskklassning är gemensam för alla typer av livsmedelsanläggningar. Livsmedelsverkets vägledning om riskklassning styr hur mycket kontrolltid olika kontrollobjekt tilldelas. ”Det har framhållits att riskklassningen av dricksvattenanläggningar behöver särskiljas från klassningen av övriga anläggningar, en syn som utredningen delar. Riskklassningen och den i kommunerna tilldelade kontrolltiden speglar inte alltid det verkliga behov som kan finnas, vilket bland annat påtalats av SKL. Utredningen föreslår att Livsmedelsverket ser över det gällande systemet med tanke på dricksvattenanläggningarnas speciella karaktär.”

Avsnitt 8.4 Övervakning och undersökning av Råvattenkvalitet, sid 532

Samhällsbyggnadsnämnden delar vidare utredningens syn avseende utbildning av kontrollpersonal: ”Från kommunernas sida betonas behoven av tydligare krav på kontrollarbetet med anpassade utbildningar, utveckling av regionala nätverk och andra stödåtgärder för att stimulera den kompetensutveckling som behövs. Utredningen ser en sådan utveckling som en naturlig fortsättning på de åtgärder som nu föreslås kring dricksvattenkontrollen.”

Avsnitt 12.4 Anpassad kontroll och övervakning, sid 830

Utredningen pekar på behovet av samordningen av undersökningar av råvattenkvaliteten och miljöövervakningen. Samhällsbyggnadsnämnden anser att det är positivt med ett ökat utbyte av den information som de olika undersökningarna ger, men förstår svårigheterna med att uppnå en total samordning då syftena med undersökningarna är olika. En utökad kunskapsbas om vattentillgångarnas kvalitet och eventuella risker för dessa skulle även kunna underlättas genom exempelvis att kraven på den recipientkontroll som sker inom ramen av verksamhetsutövarnas egenkontroll skulle kunna ha vissa grundläggande krav på att följa exempelvis miljöövervakningens undersökningstyper samt att dessa data ska lämnas till en datavärd.

Avsnitt 12.10 Kontrollstation 2020, sid 834

Utredningens föreslår att införa en uppföljning år 2020 av utredningens olika förslag och det fortsatta arbetet. Samhällsbyggnadsnämnden anser att det är ett bra förslag. Arbetet med att trygga den framtida dricksvattenförsörjningen är ett kontinuerligt arbete som kommer att kräva omfattande åtgärder framöver. En samlad bedömning över om genomförda åtgärder är tillräckliga är viktig. Utvärderingen 2020 bör också innehålla behovet av ytterligare uppföljning efter denna kontrollstation. Samhällsbyggnadsnämnden anser dock att det hade varit önskvärt att utredningen hade föreslagit vem eller vilka som ska ansvara för att genomföra utvärderingarna vid denna kontrollstation.

¹ Om man tar ut grundvatten från en sand- och grusavlagring som ligger i anslutning till en sjö eller vattendrag kan uttaget av grundvatten medföra att det sugs in ytvatten som därmed förstärker grundvattnet. Den processen kallas för inducerad infiltration.

² skapad, orsakad eller påverkad av människan (särskilt om miljöpåverkan; motsats: naturlig)

För samhällsbyggnadsnämnden

Eva Jackson
Miljöchef

Bilagor

Remissmissiv

Betänkandet En trygg dricksvattenförsörjning (SOU 2016:32)

¹ Om man tar ut grundvatten från en sand- och grusavlagring som ligger i anslutning till en sjö eller vattendrag kan uttaget av grundvatten medföra att det sugs in ytvatten som därmed förstärker grundvattnet. Den processen kallas för inducerad infiltration.

² skapad, orsakad eller påverkad av människan (särskilt om miljöpåverkan; motsats: naturlig)